

Datum: 2023-10-10
Diarienummer: 2023-15397-2
Enhet: Rättsenheten
Namn: Ninke Liebert
Titel: Verksjurist

Mottagare:
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm
Referens:

Sveriges tillträde till vissa Natoavtal (Ds 2023:22)

Säkerhetspolisen har följande synpunkter utifrån de intressen myndigheten har att bevaka.

Det behöver utredas mer ingående om svensk lagstiftning är förenlig med Natos regelverk om säkerhetsskydd

Nato:s regelverk om säkerhetsskydd är omfattande och komplext, särskilt inom området informationssäkerhet. Frågan om Nato:s regelverk är förenligt med svensk säkerhetsskyddslagstiftning och vilka ändringar i lag eller förordning som krävs bör enligt Säkerhetspolisen bli föremål för en mer ingående utredning. Säkerhetspolisen bedömer att det på flera områden finns anledning att överväga ändringar i lag eller förordning. Nedan följer några exempel:

- 1) Enligt Nato:s regelverk krävs en utpekad central myndighet som ska godkänna informationssystem som behandlar vissa säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter före driftsättning. I Sverige finns inte något sådant krav. En central hantering skiljer sig generellt från principerna i svensk myndighetstradition medan en likvärdig hantering hos verksamhetsutövarna åtminstone på kort sikt kan vara svårt att åstadkomma på grund av höga krav på resurser och kompetens. Nato:s ackrediteringsprocess är vidare mer omfattande än den svenska samrådsprocessen vid driftsättning av informationssystem och skiljer sig också på flera sätt, t.ex. finns det skillnader när ackreditering ska ske efter en viss tid.
- 2) Inom Nato används informationssäkerhetsklasser, t.ex. "Nato unclassified", som saknar svenska motsvarigheter. När det gäller "Nato unclassified" är den svenska säkerhetsskyddslagen överhuvudtaget inte tillämplig och Säkerhetspolisen saknar därför föreskriftsrätt att reglera skyddet av sådana uppgifter.
- 3) Det svenska systemet för säkerhetsprövning skiljer sig från Nato:s klareringssystem i flera avseenden. Exempelvis ansvarar enligt säkerhetsskyddslagen verksamhetsutövaren som huvudregeln för säkerhetsprövningen, medan det enligt Nato:s regelverk ska vara en utpekad säkerhetsmyndighet som ska genomföra säkerhetsprövningen inför utfärdande av ett säkerhetsintyg. Det finns inte heller något undantag i den svenska säkerhetsskyddslagen från att genomföra en svensk säkerhetsprövning med registerkontroll av en person som innehar ett säkerhetsintyg utfärdat av ett Nato-land, när personen deltar i en säkerhetskänslig verksamhet i Sverige. Enligt Säkerhetspolisen finns det anledning att utreda i vilka hänseenden det svenska systemet för säkerhetsprövningen och Nato:s klareringssystem är oförenliga. Det bör även övervägas om ett klareringssystem ska införas i Sverige. Säkerhetspolisen bedömer att ett klareringssystem sannolikt skulle innebära en effektivisering av det svenska säkerhetsprövningssystemet, givet det utökade behovet av att utfärda säkerhetsklareringar till följd av ett svenskt Natomedlemskap. Flertalet

Datum: 2023-10-10

Diarienummer: 2023-15397-2

tillsynsmyndigheter och verksamhetsutövare har också påtalat att det nuvarande systemet är administrativt betungande. En övergång till klareringssystem kan, beroende på hur det utformas, få stora konsekvenser för Säkerhetspolisen och andra berörda och behöver därför noggrant utredas.

4) Nato:s regelverk för säkerhetsskydd ställer krav på ett allriskperspektiv – inklusive såväl risker med naturkatastrofer och extremväder som skador orsakade av oaktsamhet (den mänskliga faktorn). Den svenska säkerhetsskyddslagstiftningen är begränsad till att skydda mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten. Säkerhetsskyddslagen kan sägas vara utformad för att bygga vidare på baskrav som ställs i annan lagstiftning, som till exempel förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap. För flera privata sektorer av säkerhetskänslig verksamhet saknas dock motsvarande basreglering. Ett sätt att åtgärda detta är att, i enlighet med förslag som förts fram av experter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Säkerhetspolisen i utredningen om genomförande av NIS2- och CER-direktiven (Fö 2023:01), förordna att de nya svenska lagar som införlivar direktiven, i de delar som avser åtgärder för riskhantering, är tillämpliga även på säkerhetskänsliga (delar av) verksamheter och att så få verksamhetsutövare som möjligt undantas från riskhanteringskraven i den nya regleringen. På så sätt skulle de nya lagarna utgöra ett slags bottenplatta med baskrav, som säkerhetsskyddslagen skulle kunna bygga vidare på, samtidigt som den delvisa avsaknaden av ett allriskperspektiv skulle avhjälpas.

Behov av en gemensam föreskrift för hantering av Natoklassificerad information

Säkerhetspolisen förordar att det tas fram en gemensam föreskrift för hantering av Natoklassificerad information som gäller för alla verksamhetsutövare. Nato:s bestämmelser är bl.a. med hänsyn till detaljeringsgraden inte anpassade för hantering av svenska säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Att justera Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd efter Nato:s regelverk bedöms därför som uteslutet. För att undvika att flera myndigheter behöver ta fram i stora delar likalydande föreskrifter föreslår Säkerhetspolisen att en myndighet, förslagsvis UD NSA i egenskap av nationell säkerhetsmyndighet i förhållande till Nato, ges detta uppdrag. Det bör också övervägas om säkerhetsskyddslagstiftningen på sikt ska närma sig Nato:s regelverk.

Starkare sekretesskydd krävs

Det är positivt att det i det fortsatta utredningsarbetet kommer att övervägas om bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) behöver ändras i någon del för att ytterligare förenkla och stärka möjligheterna för Sverige och svenska myndigheter att samarbeta med Nato (s. 99). Det bör i det sammanhanget också utredas om rätten att begära ut handlingar med Natoklassificerad information, eller uppgifter som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd, med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen står i strid med den s.k. principen om "originator control" och därför behöver ändras. Alternativt om det bör införas en bestämmelse om absolut sekretess för uppgifter som omfattas av ett för Sverige förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Ett sådant starkare skydd skulle även underlätta ingåendet av bilaterala säkerhetsskyddsavtal.

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Per Lagerud. Verksjuristen Ninke Liebert har varit föredragande.